

OBSAH

F. Buffa: Slová na <i>-isko</i> , <i>-ište</i> v spisovnej slovenčine	129
Názvoslovie motýľov	132
Z fotografickej terminológie	151
Zo slovensko-ruskej terminológie vód (Dokončenie)	152

DISKUSIA

I. Kutlík: Paberky zo slovenského anatomického a patologického názvoslovia	154
B. Ondruš: Poznámky k príspevku doc. dr. I. Kutlíka	158

SLOVENSKÉ ODBORNÉ NÁZVOSLOVIE
ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

ROČNÍK VI — 1958 — ČÍSLO 5

Vydáva

Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Hlavný redaktor dr. Ján Horecký

Tajomníčka redakcie Gertrúda Tanušková

Redakčná rada: dr. Ferdinand Buffa, Viera Dujčíková,

dr. Ján Horecký, Gertrúda Tanušková

Redaktorka časopisu Terka Zachardová,

technický redaktor Vladimír Štefanovič

Redakcia a administrácia: Bratislava, Klemensova 27

Vychádza mesačne raz

Ročné predplatné Kčs 24,—. Jednotlivé číslo Kčs 2,—

Predplácanie časopisu možno zastaviť len koncom kalendárneho roku

Novinové výplatné povolené Poštovým úradom Bratislava 2 pod číslom

231/prepr. 1955

Rukopis zadaný v marci, vytičený v apríli 1958

Vytlačili Polygrafické závody, národný podnik, závod 2, Bratislava

Povolené výmerom PIO č. 12067/54-IV/2. A-57832

SLOVÁ NA *-isko*, *-ište* V SPISOVNEJ SLOVENČINE

Ferdinand Buffa

V dnešnej spisovnej slovenčine sú prípony *-isko* a *-ište* v miestnom význame synonymné. Pretože sú to prípony ešte aj dnes produktívne, a to i v odbornej terminológii, pokúsime sa vypátrať isté tendencie pri jednotlivých typoch odvodenín s týmito príponami. Vychádzame predovšetkým zo slovníkového materiálu Pravidiel slovenského pravopisu, ktorý sme rozšírili o odborné názvy uverejnené v terminologických slovníkoch ÚSJ SAV. Tento materiál ako základný sme si doplnili a výskyt jednotlivých javov sme overovali v slovníkovom materiáli Ústavu slovenského jazyka SAV, ako aj v doterajšej gramatickej a slovníkovej literatúre.

Pôvodná slovenská prípona *-isko* je v dnešnej spisovnej slovenčine veľmi produktívna. Jej pôvodný miestny význam sa však rozšíril o ďalšie, najmä o augmentatívny a expresívny (*chlapisko*, *babisko*) a nástrojový (*hrabliško*, *kosisko*). Dodnes je však pre ňu typický a v odbornej terminológii často využívaný jej miestny význam.

Z miestnych názvov na *-isko* odvodených od podstatných mien vyhranenú skupinu tvoria pomenovania poľí, na ktorých sa pestuje istá poľnohospodárska plodina. Slovtvorným základom takéhoto názvu je meno plodiny. K nemu sa pripája prípona *-isko*, a to alebo v tejto svojej pôvodnej forme (pri slovných základoch s kmeňom na *-n*, *-ň*: *dateľnísko*, *jačmenisko*), alebo častejšie v rozšírenej podobe *-nisko*, *-ovisko* (*žitnisko*, *zemiačnisko*, *ovosnísko*, *kukuríčniško*, *kapustnísko*, *cibuľnísko*; *ryžovisko*, *tanovisko*, *hrachovisko*, *dyňovisko*). Neorganický je tvar *makovisko*, zachytený v Pravidlách (1953). V literatúre je tento tvar veľmi zriedkavý [Káral uvádza formu *makov(n)isko*; používa to aj Zguriška]; častejšia je forma *makovisko* (ojedinele aj *makovište*). Nazdávame sa, že najsprávnejší by bol tvar *makovisko*.

Od tých podstatných mien sa tvoria príponou *-isko* názvy výskytu tých predmetov, ktoré sú pomenované slovtvorným základom. Najčastejšie sa tvoria — na rozdiel od predchádzajúcej skupiny, kde prevládajú formy *-nisko*, *-ovisko* — pomocou *-isko*, napr. *hlínisko*, *hnojisko*, *močarisko*, *smetisko*, *bahnisko*,

pastvisko, *táborisko* ap. Tento typ sa využíva aj v terminológii, napr. *ohrisko*, *riečisko*, *rašelinisko*; *prietočisko*, *spotrebisko*, *porubisko* ap. Zriedkavejšie sa pri tomto type vyskytuje aj variant *-ovisko*, napr. *krtovisko*, *rumovisko*, *krmovisko*, *pieskovisko* a v odbornej terminológii názvy ako *spádovisko* (stupeň v dne stoky), *vrchovisko* (miesto vrchovínovej rašeliny) ap. Azda analogicky, na základe významovej blízkosti s názvami *štrkovisko*, *pieskovisko* vznikol aj názov *hlinovisko* (Banický terminologický slovník). Zdá sa, že by aj tu vystačil názov *hlinisko* (ak tu, pravda, nejde o diferencovanie: *hlinisko* — „miesto, kde je hlina“ — cproti *hlinovisko* — „miesto, kde sa dobýva hlina v priemyselnom meradle“; bolo by to však veľmi násilné diferencovanie). Len ojedinele sa pri tomto type vyskytuje aj variant *-nisko*, napr. *popolnisko*, *jarmočnisko*.

Zaujímavé je, že pri tomto druhom type denominatívnych miestnych mien sa vyskytuje aj prípona *-ište*, ktorá historicky súvisí s príponou *-isko* (ako palatálny variant). Napr. *pahrebište*, *pramenište*, *obetište*, *pecište* (priestor, v ktorom sa vypaľuje tovar) ap. Niekedy bývajú popri sebe tvary na *-isko* a *-ište*. Napr. *hradisko/hradište*, *schodisko/schodište*, *semenisko/semenište* (plocha pre pestovanie semenáčikov), *nálezisko/názezište*, *skladisko/skladište*, *bojisko/bojište*, *prístavisko/prístavište*, *výstavisko/výstavište* ap. Pretože sa slová na *-ište* vyskytujú tунá v pomerne malom počte a pre časté paralelné formy na *-isko*, ktoré sú frekventovanejšie, pokladáme formy na *-ište* pri tomto type za neproduktívne. Väčšinou sú to pomenovania dnes už zriedka používané (*pahrebište*, *obetište*, *hradište*): v dnešnej odbornej terminológii sa tento typ využíva len ojedinele (*semenište*, *pecište*).

Slová na *-isko* odvodené od slovesného základu spravidla pomenúvajú miesto, kde sa odohráva dej vyjadrený slovným základom. Patria sem slová typu *pracovisko*, *trhovisko*, *parkovisko*, *zimovisko*, *letovisko*, *pôsobisko*, *hľadisko*, *sídliisko*, *ihrisko*, *kľzisko* atď. Tento typ sa často využíva aj v odbornej terminológii, napr. *borkovisko* (kde sa borkuje rašelina), *ryžovisko* (kde sa ryžuje), *prekladisko* (kde sa prekladá náklad), *úvázisko* (kde sa uvádzajú lode) atď.

Pomerne zriedkavejšie sú také deverbatívne názvy na *-isko*, ktoré pomenúvajú miesto, kde sa odohrával (alebo odchrál) dej vyjadrený slovesným základom. Obyčajne takýto názov je tvorený cez trpné prídastie, napr. *zhorenisko/vyhorenisko/pohorenisko*, *spálenisko*, *zborenisko*, *rúbanisko/vyrúbanisko*, *vyhnanisko* ap.

Pri deverbatívnych názvoch miest tohto typu sa uplatňuje prípona *-ište* oveľa častejšie ako pri denominatívnom type. V niektorých prípadoch stoja aj tuná vedľa seba formy na *-isko* a *-ište* v tom istom význame, napr. *cvičište/cviciško*, *bludište/bludisko*, *rečnište/rečnisko*, *parkovište/parkovisko*, *letišče/letisko*, no veľmi časté sú tu, najmä v odbornej terminológii, formy na *-ište*. Napr. *nákladnište*, *zoraďišče*, *zhrmaďušče*, *zápasnište*, *lovište*, *náraznište*, *obuďzište*, *kovnište*, *kalište*, *nástupište*, *útočište* ap. V literatúre však (podľa výpisov slovníkovej kartotéky ÚSJ SAV) sa vyskytujú skoro ku všetkým týmto formám aj paralelné podoby na *-isko*.

Z našich poznámok vyplýva, že príponou *-isko* sa v slovenčine tvoria názvy miesta od podstatných mien i od sloviac. Kým pri odvodeninách od podstatných mien prevládajú formy na *-isko*, pri slovesných odvodeninách sa v hnoej miere vyskytujú aj názvy na *-ište*, často vedľa foriem na *-isko*, inokedy — najmä v odbornej terminológii — aj samostatne.

Ani v staršej literatúre nie je tento stav jednotnejší. Bernolák pokladá za správne názvy na *-išo/-iščo* a popri nich aj formy na *-isko* (Etymologia, Trnava 1791, 28—29). V Slovári označuje slová na *-ište* skratkou *boh.* (= bohemizmus). Štúr vo svojej Náuke (Prešporok 1846) uvádza obe formy *-isko* aj *-ište* (*ohrisko*, *strnište/strnisko*, *smetište*, *zhorenište* 40, 45). Czambel v Rukováti (3. vyd. Martin 1913) uvádza pri skloňovaní neutier medzi príkladmi formy na *-ište* (*strnište*, *bojište*, *učiište* 57) aj *-isko* (*strnisko*, *smetisko* 58). Z foriem *-ište*, *-išo*, *-išče*, *-iščo* za spisovnú pokladá len prvú (60). Hatala (Mluvnica Pešť 1864) uvádza pri vzore *pole* podoby na *-ište* aj *-isko* (*ohnište/ohnisko*, *strnište/strnisko* 76). Podobne to robí aj Damborský (Slovenská mluvnica 1824 i 1935), no na prvom mieste uvádza formy na *-isko* (*ohniško/ohnište*, *strniško/strnište*, *smetisko/smetište*, *letovisko/letovište*, *bydlisko/bydlište* ... 76). Podobne všeobecne sa konštatuje aj v dnešných gramatikách. Napríklad v Slovenskej gramatike, ktorej autormi sú Paulíny—Štolc—Ružička (Martin 1955), sa uvádza, že názvy miesta sa tvoria príponami *-isko*, *-nisko*, *-ište*: *bludisko*, *datelisko*, *ihrisko* ..., *útočište*, *pohrebište*, *zápasnište* ... (128). Forma *-ovisko*, častá pri denominatívnych odvodeninách, sa neuvádza.

Zdá sa, že v spisovnej slovenčine k pôvodným domácim formám na *-isko* (*-nisko*, *-ovisko*), ktoré majú oporu najmä v nárečiach, postupne pribúdali aj formy na *-ište*, obyčajne preberané najmä v oblasti odborného názvoslovía. Je veľmi pozoruhodné, že takéto formy sú dosť časté pri deverbatívnych

odvodeninách, kým pri denominatívnych sú bežnejšie odvodeniny na *-isko*, hoci práve tu by sme skôr čakali podoby s *-ište*, aby sa odstránila prípadná homonymita s formami na *-isko* vo význame augmentatívnom. Len ojedinále sa dvojica *-isko/ište* umelo využíva aj na diferencovanie významu: *stanoviško* (postoj) — *stanovište* (miesto parkovania).

V dnešnej spisovnej slovenčine teda pre odvodzovanie miestnych mien za produktívne treba pokladať obe prípony: *-isko* a *-ište*. Kým pri denominatívnych názvoch prevláda prípona *-isko*, pri deverbatívnych názvoch je popri prípone *-isko* častá aj prípona *-ište*, najmä pri odborných názvoch.

Prípona *-isko* sa v dnešnej spisovnej slovenčine veľmi produktívne využíva aj pri augmentatívach, napr. *babisko*, *chlapisko*, *psisko*, *bachorisko*, *domisko*, *stromisko* atď. Často sa tieto formy vyskytujú aj s expresívnym významovým odtienkom (najmä v hanlivom význame). V terminológii sa názvy tejto skupiny pre svoju expresívnosť nevyskytujú.

V obmedzených prípadoch, v niekoľkých starších názvoch tvoria sa príponou *-isko* od niektorých názvov poľnohospodárskeho náradia pomenovania ich časti, za ktorú sa držia. Také sú *hrablisko*, *toporisko/porisko*, *kosisko*, *bičisko*. V dnešnej spisovnej slovenčine tento typ tvorenia nie je produktívny.

NÁZVOSLOVIE MOTÝĽOV

RAD: LEPIDOPTERA — MOTÝĽE

Podrad: *Jugata* — rovnakokridle

Čeľaď: *Micropterygidae* — potožníkovcovité

Rod: *Micropteryx* — potožníkovec
— *aureatella* — potožníkovec lesný

Čeľaď: *Eriocraniidae* — prvomoľovitě

Rod: *Eriocrania* — prvomoľa
— *purpurella* — prvomoľa brezová

Čeľaď: *Hepialidae* — hrotokridlovcovité

Rod: *Hepialus* — hrotokridlovec
— *humuli* — hrotokridlovec chmeľový
— *sylvinus* — hrotokridlovec šalátový
— *lupulinus* — hrotokridlovec záhradný

Podrad: *Frenata* — rôznokridle

Čeľaď: *Incurvaridae* — blyštekovité

Rod: *Incurvaria* — blyštek
— *rubiella* — blyštek malinový

Čeľaď: *Adelidae* — adelovitě

Rod: *Adela* — adéla
— *reaumurella* — adéla zelená

Rod: *Nemophora* — adéla
— *scabiosella* — adéla chřastavcová

Čeľaď: *Tischeriidae* — minovníčkovité

Rod: *Tischeria* — minovníček
— *complanella* — minovníček dubový

Čeľaď: *Stigmellidae* — drobníkovité

Rod: *Stigmella* — drobník
— *sericopeza* — drobník javorový
— *aurella* — drobník jahodový

Čeľaď: *Cossidae* — drevotočovitě

Rod: *Cossus* — drevotoč
— *cossus* — drevotoč obyčejný

Rod: *Zeuzera* — drevotoč
— *pyrina* — drevotoč hruškový

Rod: *Hypopta* — drevotoč
— *caestrum* — drevotoč špargľový

Rod: *Dyspessa* — drevotoč
— *ulula* — drevotoč cibulový

Čeľaď: *Syntomidae* — bielkoškvrnáčovitě

Rod: *Syntomis* — bielkoškvrnáč
— *phegea* — bielkoškvrnáč púpavcový

Rod: *Dysaues* — bielkoškvrnáč
— *ancilla* — bielkoškvrnáč lišajníkový

Čeľaď: *Zygaenidae* — vretienočkovité

Rod: *Zygaena* — vretienočka
— *filipendulae* — vretienočka obyčejná
— *loniceriae* — vretienočka päťbodá
— *trifolii* — vretienočka ďatelinová
— *achilleae* — vretienočka kozincová
— *purpuralis* — vretienočka materinodúšková

Rod: *Procris* — zelenáčík

— *statices* — zelenáčik štiavový
 — *pruni* — zelenáčik trnkový
 Čeľad: *Apodiidae* — apodiovitě
 Rod: *Apoda* — apodia
 — *avellana* — apodia dubová
 Čeľad: *Psychidae* — vreckonosovitě
 Rod: *Psyche* — vreckonos
 — *viciella* — vreckonos všežravý
 Rod: *Pachytelia* — vreckonos
 — *unicolor* — vreckonos trávový
 Rod: *Fumaria* — vreckonos
 — *casta* — vreckonos stromový
 Rod: *Apterona* — vreckonos
 — *crenulata* — vreckonos škrupinkový
 Rod: *Talaeporia* — vreckonos
 — *tubulosa* — vreckonos rúrkový
 Čeľad: *Tortricidae* — obaľovačovité
 Rod: *Tortrix* — obaľovač
 — *viridana* — obaľovač dubový
 Rod: *Acala* — obaľovač
 — *ferrugana* — obaľovač brezový
 Rod: *Pandemis* — obaľovač
 — *heparana* — obaľovač ovocný
 — *cerasana* — obaľovač rípežový
 Rod: *Cnephasia* — obaľovač
 — *wahlbomiana* — obaľovač poľný
 Rod: *Spilonota* — obaľovač
 — *ocellana* — obaľovač púčikový
 Rod: *Argyroplote* — obaľovač
 — *variegana* — obaľovač jablňový
 Rod: *Ernarmonia* — obaľovač
 — *funebrana* — obaľovač slivkový
 — *formosana* — obaľovač kôrový
 — *dorsana* — obaľovač strukový
 — *pomonella* — obaľovač jablňový
 — *rufimitrana* — obaľovač červenohlavý
 — *splendana* — obaľovač orechový
 — *neglectana* — obaľovač topoľový

— *nigricana* — obaľovač hrachový
 — *woeberiana* — obaľovač marhuľový
 Rod: *Conchylis* — obaľovač
 — *ambiguella* — obaľovač jednopásový
 Rod: *Polychrosis* — obaľovač
 — *botrana* — obaľovač mramorovaný
 Rod: *Sparganothis* — obaľovač
 — *pilleriana* — obaľovač viničový
 Rod: *Evetria* — obaľovač
 — *resinella* — obaľovač živicový
 — *buoliana* — obaľovač miádnikový
 — *duplana* — obaľovač chvojínový
 — *turionana* — obaľovač borovicový
 — *strobilella* — obaľovač šuškový
 Rod: *Cacoecia* — obaľovač
 — *rosana* — obaľovač šipkový
 — *murinana* — obaľovač jedľový
 — *piceana* — obaľovač čečinový
 — *promubana* — obaľovač klinčekový
 Rod: *Eucosma* — obaľovač
 — *tedella* — obaľovač smrekový
 — *nigricana* — obaľovač korunový
 Rod: *Steganoptycha* — obaľovač
 — *dimiana* — obaľovač smrekovcový
 Čeľad: *Orneodidae* — vejárovcovité
 Rod: *Orneodes* — vejárovec
 — *hexadactyla* — vejárovec zemlezožvý
 Čeľad: *Pterophoridae* — pernačkovité
 Rod: *Pterophorus* — pernačka
 — *monodactylus* — pernačka pupencová
 Rod: *Alucita* — pernačka
 — *pentadactyla* — pernačka trnková
 Čeľad: *Pyralidae* — vijačkovité
 Rod: *Pyralis* — vijačka
 — *farinalis* — vijačka domová
 Rod: *Zophodia* — vijačka
 — *convolutella* — vijačka pôľková
 Rod: *Pyrausta* — vijačka
 — *nubilalis* — vijačka kukuričná

Rod: *Mesographe* — vijačka
 — *forficatis* — vijačka kapustná

Rod: *Lorostege* — vijačka
 — *sticticidis* — vijačka repná

Rod: *Plodia* — vijačka
 — *interpunctella* — vijačka papriková

Rod: *Ephesia* — vijačka
 — *elutella* — vijačka čokoládová
 — *sericarium* (= *kühniella*) — vijačka múčna

Rod: *Hypphantidium* — vijačka
 — *terebellum* — vijačka šušková

Rod: *Galleria* — vijačka
 — *melonella* — vijačka vosková

Rod: *Achroia* — vijačka
 — *grisella* — vijačka úľová

Rod: *Acrobasis* — vijačka
 — *tumidella* — vijačka dubová

Rod: *Dioryctria* — vijačka
 — *splendidella* — vijačka živícová
 — *abietella* — vijačka smreková

Rod: *Homoeosoma* — vijačka
 — *nebulellum* — vijačka slnečnicová

Rod: *Etiella* — vijačka
 — *zinkenella* — vijačka sójová

Rod: *Crambus* — tráviarik
 — *pratellus* — tráviarik lúčny
 — *hortuellus* — tráviarik záhradný

Čeľaď: *Thyrididae* — oknáčikovité

Rod: *Thyris* — oknáčik
 — *fenestrella* — oknáčik plamienkový

Čeľaď: *Gelechiidae* — psotovitě

Rod: *Gelechia* — psota
 — *rhombella* — psota jablňová

Rod: *Depressaria* — psota
 — *nervosa* — psota rascová

Rod: *Blastodacna* — psota
 — *hellereella* — psota striedková

Rod: *Anarsia* — psota
 — *lineatella* — psota broskyňová

Rod: *Gnorimoschema* — psota
 — *atriplicellum* — psota lobodová
 — *operculellum* — psota zemiaková
 — *ocellatellum* — psota repná

Rod: *Exoteleia* — psota
 — *doceella* — psota borovicová

Rod: *Sitotroga* — psota
 — *ceredella* — psota obilná

Rod: *Recurvaria* — psota
 — *nanella* — psota ovocná

Čeľaď: *Coleophoridae* — rúrkovčekovitě

Rod: *Coleophora* — rúrkovček
 — *hemerobiella* — rúrkovček púčikový
 — *nigriceella* — rúrkovček silvkový
 — *anatipennella* — rúrkovček jablňový
 — *lariceella* — rúrkovček smrekový

Čeľaď: *Gracillariidae* — psotkovité

Rod: *Gracillaria* — psotka
 — *syringella* — psotka orgovánová
 — *azateella* — psotka azalková
 — *roscepennella* — psotka orechová

Rod: *Ornix* — psotka
 — *guttea* — psotka päťbodá
 — *petiolella* — psotka stopková

Čeľaď: *Oinophitidae* — pivničiarikovité

Rod: *Oinophila* — pivničiarik
 — *v-flava* — pivničiarik korkový

Čeľaď: *Lyonetiidae* — podkopáčikovité

Rod: *Lyonetia* — podkopáčik
 — *clerkella* — podkopáčik ovocný

Čeľaď: *Phyllocnistidae* — listovníčekovitě

Rod: *Phyllocnistis* — listovníček
 — *saligna* — listovníček vrbový

Čeľaď: *Elachistidae* — tráviarikovitě

Rod: *Elachista* — tráviarka
 — *argentella* — tráviarka striebřistá

Čeľaď: *Yponomeutidae* — priadzovcovité

Rod: *Prays* — priadzovec
 — *curtisellus* — priadzovec jaseňový

Rod: *Plutella* — priadzovec
— *maculipennis* — priadzovec kapustný

Rod: *Yponomeuta* — priadzovec
— *cognatella* — priadzovec bršlenový
— *malinella* — priadzovec jablňový
— *evonymella* — priadzovec skazonosný
— *padella* — priadzovec ovocný

Rod: *Argyresthia* — priadzovec
— *laevigatella* — priadzovec smrekovcový
— *pruniella* (= *ephippella*) — priadzovec púčikový
— *conjugella* — priadzovec jablčný
— *fundella* — priadzovec jedľový
— *glabratella* — priadzovec smrekový

Čeľad: *Acrolepiidae* — moličkovité

Rod: *Acrolepia* — molička
— *assectella* — molička cesnaková

Čeľad: *Tinaeidae* — moľovité

Rod: *Tinaea* — moľa
— *granella* — moľa obilná
— *pellionella* — moľa kožušinová

Rod: *Tineola* — moľa
— *bisselliella* — moľa šatná

Rod: *Trichophaga* — moľa
— *tapetzella* — moľa čalúnová

Čeľad: *Glyphipterygiidae* — mólkovité

Rod: *Glyphipteryx* — mólka
— *bergstraesserella* — mólka chlpáňová

Rod: *Anthophila* — mólka
— *pariana* — mólka hnedá

Čeľad: *Ochsenheimeriidae* — steblovkovité

Rod: *Ochsenheimeria* — steblovka
— *taurella* — steblovka obilná

Čeľad: *Sesiidae* — podobníkovité

Rod: *Aegeria* — podobník
— *culiciformis* — podobník komárovitý
— *myopaeformis* — podobník okankovitý
— *vespiformis* — podobník osovitý
— *formicaeformis* — podobník mravcovitý
— *cephiformis* — podobník bodruškovitý
— *tipuliformis* — podobník tipulovitý

— *empiformis* — podobník krúžikovitý
— *spheciformis* — podobník hrabavkovitý

Rod: *Sesia* — podobník
— *apiformis* — podobník sršňovitý

Rod: *Sciapteron* — podobník
— *tabaniforme* — podobník ovadovitý

Rod: *Bembecia* — podobník
— *hylaefiformis* — podobník pravčelovity

Čeľad: *Notodontidae* — chochlakovité

Rod: *Notodonta* — chochlak
— *ziczac* — chochlak vrbová
— *trepida* — chochlak plachá

Rod: *Drymonia* — chochlak
— *ruficornis* — chochlak dubová

Rod: *Pheosia* — chochlak
— *tremula* — chochlak osiková

Rod: *Stauropus* — hranostajník
— *fagi* — hranostajník bukový

Rod: *Cerura* — hranostajník
— *vinula* — hranostajník vrbový

Rod: *Phalera* — falera
— *bucephala* — falera lipová

Čeľad: *Thaumetopoeidae* — priadkovčekovité

Rod: *Thaumetopoea* — priadkovček
— *proceionea* — priadkovček túlavý
— *pinivora* — priadkovček borovicový

Čeľad: *Saturniidae* — okáňovité

Rod: *Saturnia* — okáň
— *pyri* — okáň hruškový

Rod: *Antheraea* — okáň
— *pernyi* — okáň dubový

Rod: *Eudia* — okánik
— *pavoria* — okánik hrabový

Rod: *Angitia* — okánik
— *tau* — okánik bukový

Čeľad: *Lemoniidae* — papriadkovcovité

Rod: *Lemonia* — papriadkovec
— *taraxaci* — papriadkovec púpavcový
— *dumi* — papriadkovec jastrabníkový

Čeľad: *Endromiidae* — strakáčovitě
 Rod: *Endromis* — strakáč
 — *versicolora* — strakáč brezový
 Čeľad: *Bombycidae* — priadkovitě
 Rod: *Bombyx* — priadka
 — *mori* — priadka morušová
 Čeľad: *Lasiocampidae* — priadkovcovitě
 Rod: *Lasiocampa* — priadkovec
 — *quercus* — priadkovec dubový
 — *trifolii* — priadkovec datelinový
 Rod: *Poecilocampa* — priadkovec
 — *populi* — priadkovec topoľový
 Rod: *Eriogaster* — priadkovec
 — *lanestris* — priadkovec brezový
 — *catax* — priadkovec trnkový
 Rod: *Macrothylacia* — priadkovec
 — *rubi* — priadkovec čiernicový
 Rod: *Trichiura* — priadkovec
 — *crataegi* — priadkovec hlohový
 Rod: *Malacosoma* — priadkovec
 — *neustrium* — priadkovec obrúčkový
 — *castrense* — priadkovec mliečnkový
 Rod: *Philudoria* — priadkovec
 — *potatoria* — priadkovec trávový
 Rod: *Epicnaptera* — priadkovec
 — *tremulifolia* — priadkovec zúbkovaný
 Rod: *Gastropacha* — priadkovec
 — *quercifolia* — priadkovec ovocný
 — *populifolia* — priadkovec osikový
 Rod: *Dendrolimus* — priadkovec
 — *pini* — priadkovec borovicový
 Čeľad: *Lymantriidae* — mniškaovitě
 Rod: *Orgyia* — štetconos
 — *gonostigma* — štetconos čučoriedkový
 — *antiqua* — štetconos trnkový
 Rod: *Dasychira* — štetconos
 — *fascelina* — štetconos datelinový
 — *pudibunda* — štetconos orechový
 Rod: *Euproctis* — mniška

— *chrysoorrhoea* (= *Porthesia similis*) — mniška pižmová
 — *phaecorrhoea* — mniška zlatoritka
 Rod: *Leucoma* — mniška
 — *salicis* — mniška vřbová
 Rod: *Lymantria* — mniška
 — *monacha* — mniška obyčajná
 — *dispar* — mniška veľkohlavá
 Rod: *Hypogynna* — smutník
 — *morio* — smutník mätonohový
 Čeľad: *Drepanidae* — srpokridlovcovitě
 Rod: *Drepana* — srpokridlovec
 — *glauca* — srpokridlovec trnkový
 Rod: *Platypteryx* — srpokridlovec
 — *lacertinaria* — srpokridlovec brezový
 — *falcataria* — srpokridlovec vřbový
 — *harpagula* — srpokridlovec lipový
 — *binaria* — srpokridlovec dubový
 Čeľad: *Tetheidae* — moricovitě
 Rod: *Tethea* — morica
 — *or* — morica obyčajná
 — *duplaris* — morica dvojbodá
 Rod: *Habrosyne* — morica
 — *derasa* — morica bielopásová
 Rod: *Thyatira* — morica
 — *batis* — morica očkovaná
 Rod: *Achlya* — morica
 — *flavicornis* — morica brezová
 Rod: *Polyploca* — morica
 — *ridens* — morica dubová
 Rod: *Diloba* — morica
 — *caeruleocephala* — morica modrohľavá
 Čeľad: *Phalaenidae* — morovitě
 Rod: *Panthea* — mramorovka
 — *coenobita* — mramorovka smreková
 Rod: *Trichosea* — mramorovka
 — *ludifica* — mramorovka jarabinová
 Rod: *Diphthera* — mramorovka
 — *alpium* — mramorovka dubová
 Rod: *Apatele* — mramorovka

— *leporina* — mramorovka vrbová
— *aceris* — mramorovka pagaštanová
— *psi* — mramorovka trnková
— *rumicis* — mramorovka hojná
Rod: *Colocasia* — mramorovka
— *coryli* — mramorovka sivá
Rod: *Cryphia* — mramorovka
— *perla* — mramorovka perlová
Rod: *Amphipyra* — blyšťavka
— *pyramidea* — blyšťavka orechová
— *tragopoginis* — blyšťavka obyčajná
Rod: *Gortyna* — blyšťavka
— *ochracea* — blyšťavka divozelová
Rod: *Nonagra* — blyšťavka
— *cannae* — blyšťavka bodkavá
Rod: *Caradrina* — blyšťavka
— *clavipalpis* — blyšťavka štvorbodá
— *morpheus* — blyšťavka prhľavová
— *alsines* — blyšťavka hviezdicová
— *exigua* — blyšťavka stavikrvová
Rod: *Mormo* — blyšťavka
— *maura* — blyšťavka tmavopásová
Rod: *Meristis* — blyšťavka
— *trigrammica* — blyšťavka trojčiarová
Rod: *Phlogophora* — blyšťavka
— *meticulosa* — blyšťavka mramorovaná
Rod: *Trachea* — sivkavec
— *atripticis* — sivkavec lobodový
Rod: *Xylophasia* — sivkavec
— *crenata* — sivkavec obrubený
— *lithoxylea* — sivkavec žltkastý
— *monoglypha* — sivkavec trávový
— *lateritia* — sivkavec červenkastý
Rod: *Apamea* — sivkavec
— *sordens* (= *basilinea*) — sivkavec obilný
Rod: *Celaena* — sivkavec
— *secalis* — sivkavec ražný
Rod: *Hydraecia* — sivkavec
— *micacea* — sivkavec lúčny
— *oculea* — sivkavec poľný

Rod: *Procus* — sivkavec
— *strigilis* — sivkavec obrúčkavý
Rod: *Heliothis* — sivkavec
— *dipsacea* — sivkavec štetkový
Rod: *Euxoa* — siatica
— *tritici* — siatica pšeničná
— *nigricans* — siatica počerná
Rod: *Agrotis* — siatica
— *segetum* — siatica oziminná
— *vestigalis* — siatica čiernoškrvná
Rod: *Agrotis exclamatoris* — siatica vykričníková
— *ypsilon* — siatica ypsilonová
Rod: *Ochropleura* — siatica
— *plecta* — siatica čakanková
Rod: *Amathes* — siatica
— *c-nigrum* — siatica čiernosrpková
— *stigmatica* — siatica hluchavková
— *baja* — siatica ľuľková
Rod: *Triphaena* — siatica
— *promuba* — siatica štiavová
— *comes* — siatica prvosienskú
Rod: *Axytia* — siatica
— *putris* — siatica žltkastá
Rod: *Cuculia* — kukulia
— *verbasci* — kukulia divozelová
— *scrophulariae* — kukulia krtičníková
— *umbratica* — kukulia mliečová
Rod: *Phalaena* — mora
— *typica* — mora prhľavová
Rod: *Lampra* — mora
— *funbriata* — mora zemiaková
Rod: *Xylena* — mora
— *exoleta* — mora bodliaková
Rod: *Graptolitha* — mora
— *ornitopus* — mora lesná
Rod: *Scopelosoma* — mora
— *satellitium* — mora bielobodková
Rod: *Leucania* — mora
— *pallens* — mora hviezdicová
— *comma* — mora čiarkovaná

Rod: *Orthosia* — mora
 — *incerta* — mora jarná
 — *gothica* — mora ovocná

Rod: *Charaëas* — mora
 — *graminis* — mora lúčna

Rod: *Panolis* — mora
 — *griseovariegata* (= *flamea*) — mora borovicová

Rod: *Diataraxia* — mora
 — *oleracea* — mora kelová

Rod: *Ceramica* — mora
 — *pisi* — mora hrachová

Rod: *Mamestra* — mora
 — *brassicæ* — mora kapustná

Rod: *Melanchna* — mora
 — *persicariæ* — mora čierna

Rod: *Scoliopteryx* — mora
 — *libatrix* — mora pivničná

Rod: *Ptusia* — mora
 — *chrysitis* — mora šedivková
 — *gamma* — mora gamma

Rod: *Catocala* — stužkovec
 — *fraxini* — stužkovec modrý
 — *nupta* — stužkovec jelšový
 — *sponsa* — stužkovec dubový
 — *electa* — stužkovec vrbový

Čeľaď: *Arctiidae* — spriadačovité

Rod: *Lithosia* — spriadač
 — *quadra* — spriadač štvorškvrný

Rod: *Eilema* — spriadač
 — *unita* — spriadač okrový

Rod: *Cyrcia* — spriadač
 — *mendica* — spriadač vratičový

Rod: *Spilosoma* — spriadač
 — *lutea* — spriadač bazový

Rod: *Hyphantria* — spriadač
 — *cunea* — spriadač biely (americký)

Rod: *Hypocrita* — spriadač
 — *jacobaeæ* — spriadač starčekový

Rod: *Utetheisa* — spriadač
 — *pulchella* — spriadač nezábudkový

Rod: *Cosciniæ* — spriadač
 — *striata* — spriadač jastrabníkovej

Rod: *Phragmatobia* — spriadač
 — *fuliginosa* — spriadač štiavový

Rod: *Diacrista* — spriadač
 — *sannio* — spriadač chrastavcový

Rod: *Arctia* — spriadač
 — *carya* — spriadač medvedí

Rod: *Parasemia* — spriadač
 — *plantaginis* — spriadač skorocelový

Rod: *Euplagia* — spriadač
 — *quadripunctaria* — spriadač kostihojový

Rod: *Panaxia* — spriadač
 — *dominula* — spriadač hluchavkový

Čeľaď: *Cymbidae* — mörkovité

Rod: *Earias* — mörka
 — *clorana* — mörka vrbová

Rod: *Bena* — mörka
 — *prasinana* — mörka buková

Rod: *Sarothripus* — mörka
 — *revayana* — mörka dubová
 — *populana* — mörka topoľová

Čeľaď: *Geometridae* — piadivkovité

Rod: *Geometra* — piadivka
 — *papilionaria* — piadivka zelená

Rod: *Eupithecia* — piadivka
 — *pini* (= *abietaria, togata*) — piadivka šušková

Rod: *Operophtera* — piadivka
 — *brumata* — piadivka jesenná
 — *fagata* — piadivka buková

Rod: *Semiothisa* — piadivka
 — *liturata* — piadivka borovicová

Rod: *Erannis* — piadivka
 — *leucophearia* — piadivka dubová
 — *progemmaria* — piadivka bodkavá
 — *defoliaria* — piadivka skazonosná

Rod: *Bupalus* — piadivka
 — *pirarius* — piadivka tmavoškvrná

Rod: *Ematurga* — piadivka
 — *atomaria* — piadivka vresová

Rod: *Abraças* — piadivka
 — *grossulariata* — piadivka pôľková
 — *sybata* — piadivka brestová

Rod: *Lomasplis* — piadivka
 — *marginata* — piadivka liesková

Rod: *Biston* — drsnokridlovec
 — *stratarius* — drsnokridlovec dubový
 — *betularius* — drsnokridlovec brezový

Rod: *Lycia* — drsnokridlovec
 — *hirtaria* — drsnokridlovec čerešňový

Rod: *Poecilopsis* — drsnokridlovec
 — *isabellae* — drsnokridlovec smrekovcový
 — *pomonaria* — drsnokridlovec jabľonový

Rod: *Phigalia* — drsnokridlovec
 — *pedaria* — drsnokridlovec hruškový

Rod: *Ennomos* — zúbkavec
 — *autumnaria* — zúbkavec jesenný

Rod: *Colotois* — zúbkavec
 — *pennaria* — zúbkavec neskorý

Čeľaď: *Sphingidae* — lišajovitý

Rod: *Acherontia* — lišaj
 — *atropos* — lišaj smrtihlav

Rod: *Herse* — lišaj
 — *convolvuli* — lišaj pupencový

Rod: *Sphinx* — lišaj
 — *ligustri* — lišaj orgovánový
 — *pinastri* — lišaj borovicový

Rod: *Ditina* — lišaj
 — *tiliae* — lišaj lipový

Rod: *Smerinthus* — lišaj
 — *ocellatus* — lišaj pávoooký

Rod: *Marumba* — lišaj
 — *quercus* — lišaj dubový

Rod: *Laotohë* — lišaj
 — *populi* — lišaj topoľový

Rod: *Celerio* — lišaj
 — *euphorbiae* — lišaj mliečnikový
 — *gallii* — lišaj lipkavcový

Rod: *Deilephila* — lišaj
 — *elpenor* — lišaj vrčkový
 — *porcellus* — lišaj vrčbivcový

Rod: *Daphnis* — lišaj
 — *nerii* — lišaj oleandrový

Rod: *Proserpinis* — lišaj
 — *proserpina* — lišaj pupalkový

Rod: *Hemaris* — cuciacník
 — *tityus* — cuciacník zemolezový
 — *fusciformis* — cuciacník chrestavcový

Rod: *Macroglossum* — cuciacník
 — *stellatarum* — cuciacník lipkavcový

Čeľaď: *Hesperiidae* — súmračníkovitý

Rod: *Hesperia* — súmračník
 — *comma* — súmračník škvrnkavý

Rod: *Erynnis* — súmračník
 — *tages* — súmračník kotúčový

Rod: *Carcharodus* — súmračník
 — *alceae* — súmračník siezový

Rod: *Pyrgus* — súmračník
 — *carthami* — súmračník ibišový
 — *malvae* — súmračník jahodový

Rod: *Carterocephalus* — súmračník
 — *palaemon* — súmračník skorocelový

Rod: *Heteropterus* — súmračník
 — *morpheus* — súmračník čiernohnedý

Rod: *Thymelicus* — súmračník
 — *lineola* — súmračník čiarkavý

Rod: *Ochlodes* — súmračník
 — *venatum-septentrionale* — súmračník hrdzavý

Čeľaď: *Satyridae* — očkáňovitý

Rod: *Satyrus* — očkáň
 — *dryas* — očkáň ovsový

Rod: *Pararge* — očkáň
 — *megea* — očkáň múrový
 — *achine* — očkáň mátonohový

Rod: *Erebia* — očkáň
— *epiphron* — očkáň horský
— *medusa* — očkáň prstovkový

Rod: *Melanargia* — očkáň
— *galathea* — očkáň timotejkový

Rod: *Hipparchia* — očkáň
— *briseis* — očkáň skalný

Rod: *Eumenis* — očkáň
— *semele* — očkáň metlicový

Rod: *Maniola* — očkáň
— *jurtina* — očkáň lúčny

Rod: *Coenonympha* — očkáň
— *arcania* — očkáň medničkový
— *pamphilus* — očkáň pohánkový

Čeľaď: *Nymphalidae* — babočkovitě

Rod: *Nymphalis* — babočka
— *polychloros* — babočka brestová
— *io* — babočka pávoooká
— *antiopa* — babočka osiková

Rod: *Aglais* — babočka
— *urticae* — babočka prhľavová

Rod: *Polygona* — babočka
— *c-album* — babočka zubatokrídla

Rod: *Vanessa* — babočka
— *atalanta* — babočka admirálska
— *cardui* — babočka bodliaková

Rod: *Araschnia* — babočka
— *levana* — babočka sieťková

Rod: *Apatura* — dúhovec
— *iris* — dúhovec väčší
— *ilía* — dúhovec menší

Rod: *Neptis* — bielopásovec
— *hylas-aceris* — bielopásovec hrachorový
— *coenobita-innominata* — bielopásovec tavoloňkový

Rod: *Limenitis* — bielopásovec
— *camilla* — bielopásovec zemolezový
— *populi* — bielopásovec topoľový

Rod: *Boloria* — perlovec
— *euphrasia* — perlovec dvanásťskvrnný
— *dia* — perlovec najmenší

Rod: *Brenthis* — perlovec
— *aglaia* — perlovec veľký

Rod: *Issoria* — perlovec
— *lathonia* — perlovec malý

Rod: *Argynnis* — perlovec
— *paphia* — perlovec striebristopásový
— *maja* — perlovec červený

Rod: *Euphydryas* — hnedáček
— *maturna* — hnedáček osikový
— *aurinia* — hnedáček chrastavový

Rod: *Melitaea* — hnedáček
— *didyma* — hnedáček pyštekový
— *athalia* — hnedáček skorocelový

Čeľaď: *Riodinidae* — hájnikovitě

Rod: *Hamearis* — hájnik
— *lucina* — hájnik prvosienkový

Čeľaď: *Lycanidae* — modráčikovitě

Rod: *Lycæna* — ohniváček
— *phlaeas* — ohniváček žiarnokrídly
— *virgaureae* — ohniváček zlatobyľový

Rod: *Callophrys* — ostrôžkár
— *rubi* — ostrôžkár černicový

Rod: *Thecla* — ostrôžkár
— *betulae* — ostrôžkár brezový
— *quercus* — ostrôžkár dubový

Rod: *Strymon* — ostrôžkár
— *spini* — ostrôžkár trnkový
— *pruni* — ostrôžkár slivkový

Rod: *Lampides* — modráčik
— *boeticus* — modráčik cudzokrajný

Rod: *Cupido* — modráčik
— *argiades* — modráčik ľadencový
— *minus* — modráčik najmenší

Rod: *Plebejus* — modráčik
— *argus* — modráčik žiarnoobrubený

Rod: *Polyommatus* — modráčik
 — *optilete* — modráčik striebristoškrvný
 — *icarus* — modráčik obyčajný
 — *bellargus* — modráčik datelínový
 — *meleager* — modráčik hnedoškrvný

Rod: *Glaucopsyche* — modráčik
 — *alexis* — modráčik kozincový

Rod: *Philotes* — modráčik
 — *vicrama* — modráčik čiernopásový

Rod: *Scolitantides* — modráčik
 — *orion* — modráčik rozchodníkový

Rod: *Maculinea* — modráčik
 — *orion* — modráčik čiernoškrvný

Rod: *Iolana* — modráčik
 — *iolas* — modráčik mechúrníkový

Rod: *Celastrina* — modráčik
 — *argiolus* — modráčik krušinový

Čeľad: *Papilionidae* — vidlochvostovité

Rod: *Papilio* — vidlochvost
 — *manchaon* — vidlochvost feníkový
 — *podalirius* — vidlochvost ovocný

Rod: *Zerynthia* — pestroň
 — *hypsipyle* — pestroň vlkocový

Rod: *Parnassius* — jasoň
 — *mnemosyne* — jasoň chochlačkový
 — *apollo* — jasoň červenooký

Čeľad: *Pieridae* — mlynárikovitá

Rod: *Pieris* — mlynárik
 — *brassicae* — mlynárik kapustný
 — *rapae* — mlynárik repový
 — *napi* — mlynárik repkový

Rod: *Leptidea* — mlynárik
 — *sinapis* — mlynárik hrachorový

Rod: *Aporia* — mlynárik
 — *crataegi* — mlynárik ovocný

Rod: *Pontia* — mlynárik
 — *daptidice* — mlynárik rezedový

Rod: *Anthocharis* — mlynárik
 — *cardamines* — mlynárik žerúchový

Rod: *Coletas* — žltáček
 — *palaeno-europome* — žltáček čučoriedkový
 — *hyale* — žltáček ranostajový

Rod: *Gonopteryx* — žltáček
 — *rhanni* — žltáček rešetliakový

Komisia pre zoológickú terminológiu

Z FOTOGRAFICKEJ TERMINOLÓGIE

aditívna úprava svetla

miesenie kopirovacieho svetla pomocou aditívnych filtrov (modrého, zeleného a červeného). Zasúvame ich do toku svetla postupne alebo vedľa seba, takže sa kópia osvetľuje postupne niekoľko razy za sebou, vždy osobitne pod každým filtrom. Pri tomto spôsobe zvyšujeme také osvetlenie, aké na kópii prevláda, alebo znižujeme osvetlenie doplnkovej farby

aditívny filter = selektívny filter

korekčný filter modrej, zelenej alebo červenej farby

aditívny sklad farebného obrazu

spôsob, ktorým získame pozitív farebnej fotografie z troch čiastkových negatívnych farebných výťažkov. Pri tomto sklade je výsledný obraz vytvorený súčtom farebných svetiel, ktoré prechádzajú prievitnými časťami obrazu

Agtafcolor

systém farebnej fotografie, ktorý je patentom firmy Agfa

azúrová farba = modrozelená farba

základná, doplnková farba i farba korekčného filtra vo farebnej fotografii

doplnkové vývolávanie

ďalšie pôsobenie vývojky nasiaknutej v nabubrelé citlivej vrstve, ktoré pokračuje pri praní

dvojfarebná fotografia

nedokonaná náhradka za metódu trojfarebnej fotografie; ako základné farby sú tu modrozelená a oranžová

farbotvorná vývojka

vývojka, ktorá na rôznych citlivých vrstvách s rôznymi farebnými zložkami vyvoláva rôznofarebné obrazy

farbotvorná vývolávacia látka

chemická organická zlúčenina odvodená od p-fenyléndiamínu (dietylpatafenyléndiamín), ktorá vytvára farebný obraz

farbotvorné vyvolávanie

vyvolávanie a súčasne sfarbovanie citlivej vrstvy, pri ktorom vzniká

kovové striebro a súčasne kyselina bromvodíková; farbotvorné vyvolávanie delíme na postupné a súčasné

farebná fotografia

1. odbor fotografie, ktorý sa zaoberá fotografickým zachytením skutočností vo farbách blízkych prirodzeným

2. fotograficky zachytený obraz vo farbách blízkych prirodzeným

farebná hustota

hustota vylúčeného farbiva v jednotlivých vrstvách farebných viacvrstvomých materiálov; zisťuje sa senzimetricky (Pokračovanie)

ZO SLOVENSKO-RUSKEJ TERMINOLÓGIE VÔD

(Dokončenie)

vyhnívacia komora	септик, септиктанк, загниватель
vyhnívacie pole	поле запахиивания
vyhnívanie kaľu	перегнивание ила
výmena iónov	ионный обмен, обмен ионов
výmof (odplavovanie)	смыв, размыв, водомошная
vymývavie brehov	боковая эрозия
vymývavie dna	глубинная эрозия
vymývavie (vyplachovanie) filtra	промывка фильтра
výpar (vyparovanie)	испарение
výpar z povrchu rastlín	испарение с растительного покрова
výpar z vodnej hladiny	испарение с водной поверхности
výparok	плотный (сухой) остаток
výparomer	испаритель
výpust vody	водоспуск
vypúšťavie odpadových vôd do vodotěmu	спуск сточных вод в водоотемь
vyrovňavacia komora	водобойный колодец, уравнивательная камера
výskumné kutavie (vŕtavie)	шурфованне
vysádzovanie vody	опреснение воды
výška zrážok	высота слоя осадков
výtlačné vedenie	напорный трубопровод
výtok vody otvorom	истечение воды через отверстие
výtokové potrubie	сливная (спускная) труба
výtokový súčiniteľ	коэффициент истечения
výtopa (prerion)	полив затоплением
vyúštenie rieky	впадение реки
vyvložkovavie	хлопьеобразование, выпадение хлопьями

vývoj toku
vzdutie vody
vzdutie vody hatou

vzdúvadlo
vzlinavie

zabahnenie
zafarbenie vody
zahňavanie
zahňavanie odpadovej vody
zachytenie prameňa
zákal
zákalomer
zakázané územie
zákruta rieky
zámrz
zamŕzavanie
zanesenie filtra
záplava

zaplavenie
zaplavované koryto
zaplavované územie (pri povodni)

zapracovanie filtra (biologické)
zásobná, akumuláčná vodárenská nádrž

zásobovanie vodou
zasolenie pôdy
závlaha
závlaha mestskými odpadovými vodami

závlaha povrchová
závlahové pole
závlahové stavby
zavlažovacia sieť
zavlažovacie pásmo
zavlažovanie podzemné
zavodňovacie pásmo
zavodňovanie
zavodňovanie brázdové

извилистость реки
подпор воды
превышение горизонта воды (в верхнем бьефе)

шлюз, водоподъемник
подъем в капиллярах, капиллярное поднятие
заболочивание, заиление
цветность воды
гниение
загниваемость сточной воды
каптаж источника
мутъ

мутномер
запретный участок
извилина реки
ледостав
замораживание
засорение фильтра
наводок, разлив, наводнение, затопление
затопление
пойма, полосу русло
затопленная область, заливаемая, наводненная территория
созревание фильтра
водохранилище для водоснабжения

водоснабжение
засоление почвы
орошение, ирригация
иригация городскими сточными водами
самотечный полив
поле орошения
иригационные строения
оросительная сеть
зона орошения
подземное орошение
зона обводнения
обводнение
полив бороздами

zavodňovanie náhonové
zavodňovanie postrekom
zavodňovanie výtopou
zberač peny (odpenovačka)
zberná nádrž
zberná oblasť rieky
zberná stanica
zdroj rieky, vodojemu
zdrž spodnej vody
zhýbka
zladovenie
zmäčkováč vody
zmäčkovanie výmenou iónov
znečistenie vody
zneškodňovanie odpadov
zníženie vodnej hladiny
zrážadlo (chemické)
zrážanie vody
zrážakomer
zúžitkovateľná surovina
zvýšenie hladiny spodných vôd
zvyškový chlór
živičný vymieňač iónov
žriedlo (bublavý prameň)
žumpa

полив напуском
дождевание
полив затоплением
черпак для пены
коллектор, сборник, приемник
водосборная площадь реки
сливная станция
питание реки, водоема
нижний бьеф
дочер
оледение
водоумячитель
умячение воды методом обмена ионов
загрязнение, заражено воды
обезвреживание отбросов
понижение уровня воды
коагулянт
коагуляция
осадкомер
утиль, утилисарье
поднятие уровня грунтовых вод
остаточный хлор
ионообменная смола
газирующий источник
помойная яма, выгреб, выгребная яма

Anna Igumová

DISKUSIA

PABERKY ZO SLOVENSKÉHO ANATOMICKÉHO A PATOLOGICKÉHO NÁZVOSLOVIA

Snaha po exaktnej formulácii vlastných myšlienok i štúdiom výsledkov takýchto snáh u iných autorov býva neraz veľmi užitočným popudom k hlbším terminologickým úvahám. Že takéto úvahy nadobudnú zavše charakter kritiky, je už v povahe vecí samej. To, čo platí o pôvodných dielach, vzťahuje sa, pochopiteľne, aj na preklady, i keď ide o preklady z takého blízkeho jazyka, ako je čeština. O príklady nie je núdza. Tak pri listovaní v slovenskom preklade Valachovej učebnice patologickej anatómie a fyziológie pre zdravotnícke školy (V. Valach: Patologická anatómia a fyziológia, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1956) stretáva sa čitateľ miestami

s výrazmi, ktoré nemožno v každom prípade považovať za šťastný preklad pôvodiny. Pretože ide o otázky, ktoré majú veľmi základný význam pre slovenské lekárske názvoslovie, dotknem sa aspoň niektorých bližšie.

Sú to predovšetkým otázky našej ešte stále nie celkom ustálenéj anatomickej nomenklatúry! I keď sa na tomto poli vykonalo nepochybne veľa záslužného tak zo strany jednotlivcov (P. Halaša, J. Ledényi a i.), ako zo strany anatomickej názvoslovnej komisie, ustanovenej pri Ustave slovenského jazyka SAV roku 1951, jestvujú ešte pomenovania, ktoré pôsobia dočasne ako corpus alienum v slovenskej anatomickej terminológii. Vezmime ako príklad slovo *pankreas* (28, 166, 191 a l.). Hoci *pankreas* len neďavno (1957) pomenovali oficiálne na „podžalúdkovú žľazu“, ostáva tento názov diskutabilným i naďalej. Je síce pravda, že starí anatómovia vytvorili také názvy, ako sú *epifýza* a *hypofýza* alebo napr. *glandula suprarenalis* — teda všetko názvy, ktorých stavbu určovali predovšetkým vtedajšie predstavy o tom, čo sa má v anatómii považovať za „hore“ a čo za „dole“. No dnes, keď sa všade podľa zásluhy uprednostňujú čoraz viac kritériá funkčné, nemôžu byť tieto čisto topografické momenty rozhodujúce pri tvorbe nových názvov. To platí aj o *pankreas* čiže o „podžalúdkovej žľaze“. Čo všetko sa vlastne nájde pod žalúdkom, pod týmto orgánom vyznačujúcim sa takou mimoriadne menšivou topografiou? Ak človek stojí a má riadne naplnený žalúdok, bude „pod“ žalúdkom nie iná žľaza ako prostata, najmä ak ide o individuum hypostenické; ak leží, môže byť „pod“ žalúdkom: časť pankreasu, ľavá nadoblička, ďalej ľavá oblička — teda hneď troje žľazy, ktoré by si všetky zasluhovali, ak by sme chceli byť slepo dôslední, pomenovanie „podžalúdkovej žľazy“ rovnakou mierou. Nazdávam sa, že by sa názov „podžalúdková žľaza“ mal z tejto príčiny vylúčiť zo slovenskej terminológie — jeho nepresnosť je až príliš veľká.

No kde nájsť iný vhodný výraz? S ľudovými výrazmi ako *bílé játra* (Zéhorle) a pod. si v tomto prípade pomôžeme veľmi málo. Bolo by preto vpravo správnejšie vrátiť sa k starému pomenovaniu, ktorému nechýbalo napokon nič iné než slovenská prípona, a pozmeniť pôvodne bez zmeny z češtiny prevzatý tvar *slinníka* na *slinnica*. Názov *brušná slinnica* stal by sa takýmto činom opäť dostatočne výstižným tak zo stanoviska deskriptívnej morfológie, ako aj zo stanoviska fyziológie. Pokiaľ ide o použitie prípony *-ica*, hovorila za ňu tieto dôvody: prípona *-ica* sa používa veľmi často v slovenskom anatomickom názvosloví, napr. v slovách *zrenica*, *očnica*, *bránica*, *pobrušnica*, *maternica* a iných, ktoré zväčša znamenajú ohraničený priestor sám alebo ohraničené priestory. No prípona *-ica* sa vyskytuje aj v takých slovách slovenského prírodovedného názvoslovía, ktoré zvyčajne majú iné charaktery substantíva, ako funkciu, činnosť alebo vôbec nejaký dej. Príkladom môže byť slovo *pijavica*, *zimnica* alebo tiež *stálica*, *lietavica*, *metelica*. Funkciou pankreasu je, ako je známe, vylučovať slinu osobitného zloženia, pankreas teda sliní, a preto možno, ako sa nazdávam, príponu *-ica* veľmi vhodne použiť v danom prípade. (Slovo *slinnica* je ináč utvorené podľa tohto analoga: *vina*, *vinil*, *vinný* [*vinnica*],

vinníčka.) Názov *stinnica* mohol by sa konečne používať aj pre slinné žľazy inej lokalizácie, napr. pre glandula parotis: *príušná stinnica* a pod.

Áni doterajšie slovenské pomenovanie týmu (25) nevyhovuje. I. e. d. é. n. y. i. m. (L. a. d. z. i. a. n. s. k. y. m.) ustálený názov „kojenecká žľaza“ je nesprávny, pretože slovenčina nepozná vlastne ani slovo „kojenec“ a potom aj preto, že tu možno dosť ťažko hovoriť o žľaze v bežnom zmysle slova. Orgán má okrem toho svoj význam nielen v doječenskom veku, ale aj v neskorších rokoch, resp. životných obdobiach, čo sa výrazne prejavuje napr. za patologických okolností. (Ináč je názov „kojenecká žľaza“ doslovným prekladom maďarského *csecsemőmirigy*.) O nič lepšie nie je napokon ani pomenovanie *doječenská žľaza*, schválené Komisiou pre lekársku terminológiu roku 1957.

Pokúšil som sa získať patričný etymologický materiál z másiarskeho názvoslovia viacerých oblastí Slovenska. Podobne ako v prípade pankreasu boli aj tu výsledky prieskumu veľmi skromné: zbieranie irečítých výrazov je to totiž obzvlášť ťažké, pretože ako-tak zhodnotiteľné údaje možno získať zväčša už len od starých, v ústraní žijúcich remeselníkov, ktorých treba s nemalou námahou zhladať. Ak sa odhladne od výrazov prevzatých z nemčiny (*priz* = Bries) alebo od výrazov pre naše účely celkom nevhodných (*žaby*, okolie Trnavy, *sladké mäso*, Liptov, podľa M. Mačuhovej), ostáva už len výraz *brzy*, *brzice*. Pravda, toto slovo máva rôzny význam: raz sa pod tým rozumie výlučne týmus (K. Káľal), inokedy podhrdlná (Ponitrie, Tekov, podľa R. Korca) alebo zavše aj oblička hydiny (Turiec), t. j. orgán svojim makroskopickým vzhľadom veľmi pripomínajúci týmus. Nevidím dôvod, prečo by sme si mali tvoriť v slovenčine výrazy nové, umelé a zlé, keď máme pre týmus vhodne pomenovanie v ľudovej reči. Vzhľadom na to, že týmus je orgán, ktorý na vrchole svojho vývoja pozostáva z dvoch lalokov a je teda quasi párný (jeho vývojový základ je vskutu párný), mal by týmus dostať názov *brzy* (2. p. brz, žen. r.).

Obidva doteraz prediskutované termíny nie sú vecou práce prekladateľa dr. Findu. No niektoré ďalšie, nesprávne preložené názvy idú už na jeho vrub. V knihe sa *stretávame totiž s termínmi, ktoré boli takmer doslovné prevzaté z českého originálu bez toho, aby sa uvádzilo dosť dôkladne, či existujú v takejto forme v slovenčine*. Ako príklad uvediem preklad slova *boubel*. *Boubel* znamená v češtine puzgier, bobuľa; prečo teda používať umele utvorený, v slovenčine zle znejúci tvar „búbel“ (41), keď možno celkom dobre hovoriť napr. o echinokokových bobuliach a pod.?

Ťažkosťi boli aj s prekladom slova *městnati* (= stagnovať), čo vyplýva už aj z toho, že na str. 29 prekladateľ preložil toto slovo ako *nabehnútie* (krvi), kým na str. 202 ako *hromadenie* (moču). Jedno ani druhé slovenské slovo však nevystihujú plne význam slova *městnati*. *Nabehnúť* je vecne úplne nesprávny výraz, hoci nemožno nijako poprieť, že v hovorovej reči je zvrät „od hnevu mu nabehli žily na čele“ celkom bežný. Pravda, nie všetky výrazy alebo zvraty ľudovej reči sú vhodné pre potreby vedeckého názvoslovja, ako sme to videli

aj na niektorých predtým spomínaných príkladoch. Výraz *nabehnúť* je nesprávny preto, že v prípade krvnej stagnácie nejde o dej aktívny — krv totiž nemvíka alebo nie je vtlačaná do žíl, ale naopak, ide o dej pasívny — krv je zadržávaná v žilách prekážkou v odtoku, spôsobenou v uvedenom príklade sňahmi mimického svalstva. Kým výraz *nabehnúť* načim teda zavrhnúť hlavne z toho dôvodu, že zvyrazňuje nejestvujúcu vlastnosť diania, o ktorom je reč, treba zase výraz *hromadenie* považovať za nevhodný preto, že nevymedzuje pojmovú náplň pomenovania dostatočne presne. Hromadením možno totiž nazvať napr. aj pribúdanie zápalového výpotku v pohrudnicovej dutine, hoci tu nejde, ako je samozrejme, o nijaký prejav stagnácie. Ak má byť teda slovenský termín náležite výstižný, musí sa v ňom odzrkadľovať skutočnosť, že pri stagnácii je odtok krvi (alebo miazgy) stažený tým, že je prihatený bud prekážkou v samom riečisti cievy, alebo masami krvi, tiesnáciami sa pred zlyhávajúcim srdcom. V každo mprípade možno povedať, že obeh krvi je tak či onak prihatený, a preto by sa mohla stagnácia nazývať prosto *prihatou*. Mutatis mutandis to platí, prirodzene, aj pre pomery v močových cestách, vo vývodoch žliaz a pod., čo je ďalšou výhodou tohto termínu. Od podstatného mena *prihat* možno celkom ľahko utvoriť prídavné meno *prihatový* (okrem toho stojí tu k dispozícii od základného slova *prihatiť* utvorené adjektívum „*prihatený*“), kým od slova *nabehnútie* sa to nepodarí tak ľahko. Napr. výraz „venustáza v malom obeh“ dal by sa po slovensky prílehlavo vyjadriť slovami „*prihat* v malom obeh“; naproti tomu „*nabehnútie* v malo obeh“ alebo „*hromadenie* v malom obeh“ nie je ani zďaleka výrazove také jednoznačné.

Chýbne sú preložené aj niektoré ďalšie slová a výrazy. Tak napr. *edém* nie je *opuchlina* (58, 70). Nesprávnosť takéhoto prekladu vynikne, len čo tento výraz použijeme v spojení s názvom nejakého orgánu. *Oedema cerebri* nie je predsa opuchlina mozgu, t. j. nejaké ohraničené zdurenie mozgového tkaniva, ale len a jedine opuch mozgu! Rozdiel medzi pojmovou náplňou slova *opuch* a *opuchlina* je, myslím, zjavný — ak sa žiada primer, povedal by som, že je asi taký, ako v slovách *zaturdnutie* — *zaturdlna*. Kým pri počúti slova *zaturdnutie* nemáme nijakú určitejšiu predstavu o rozsahu zmeny — *zaturdnutie* môže postihovať trebárs celý chrbát, no môže byť aj také malé ako hrások! — uvedomujeme si pri vyslovení slova *zaturdlna* celkom jasne, že ide o zmenu zreteľne ohraničenú a pritom čo do rozsahu obmedzenú na menšiu plochu, resp. objem. Takéto ohraničenie sa môže, pravda, vyskytnúť aj pri edémoch, no len ako zriedkavá výnimka (príkladom môže byť španielsky „*goller*“ predkožky). Ináč je pravý opak pravidiel, ako je zrejme z príkladov edému pľúc, kože, mozgu, čriev atď.

Nesprávne a mrzké je ďalej aj používanie tvaru *infarcerácia* (58, 66, 106, 176 a i.). Latinské sloveso, od ktorého je odvodený tento termín, znie *infarcio*, *-ire*, *-si*, *-sum* alebo *-tum*. Slovenčina používa na stavbu odvodnení od latinských sloves správila len kmeň, a to kmeň prízentný, ako to je zrejme z týchto príkladov: hovoríme *deponovať*, a nie *deponiovať*, *konvenovať* a nie

konvenirovať. Preto je vhodnejšie používať výlučne výrazy *infarcovať* a *infarcovanie* namiesto *infarcerovať*, *infarcácia*. Rovnako nesprávne je v slovenčine hovoriť o *infarcovaní* a pod., pretože kmeň *supinový* a prip. i perfektný sa používa iba výnimočne na tvorbu poslovenčených latinských slovies. Podobne nepekne znejú napokon termíny *kompenzatórny* (74) namiesto *kompenzačný* alebo tiež *korporálny* (! — 227) namiesto *korpusový*.

Igor Kutlík

Literatúra: Findo B., Zo slovenského lekárskeho názvoslovía a hovoru, Slov. lekár 11, 513, 1949. — Halaša P., Lekársky slovník (Návrh lekársko-lekárnického názvoslovía). Tlačou Knižničárskeho ústavnárskeho spolku, Turčiansky Sv. Martin 1926. — Káial K. — Káial M., Slovenský slovník z literatúry aj nárečí. Tlačou Slovenskej Grafie, Banská Bystrica 1923. — Korec R., Osobná zpráva. — Ledényi J., Nomina anatomica. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin 1935. — Mačuhová M., Osobná zpráva. — Slov. odb. názvoslovie 5, 15, 1957 (pankreas). — Slov. odb. názvoslovie 5, 334, 1957 (týmum).

POZNÁMKY K PRÍSPEVKU DOC. DR. I. KUTLIKA

Ustaňovanie slovenských odborných terminov anatomických a patologických naráža v niektorých prípadoch na značné ťažkosti. Diskusia v širšej lekárskej verejnosti by veci veľmi prospela. Každá pripomienka, námietka, návrh je cenný. Treba preto vrelo privítať príspevok doc. Kutlíka, ktorý sa kriticky stavia k mnohým anatomickým a patologickým terminom použitým vo Findovom preklade Valachovej učebnice patologickej anatómie a fyziológie pre zdravotnícku školu.

Najprv sa doc. Kutlík zaoberá prekladom slova *pankreas*. Súhlasím s doc. Kutlíkom v tom, že ľudové výrazy nám v tomto prípade mnoho nepomôžu. Naskytla sa možnosť poslovenčiť český termín *slinivka břišní* alebo ruský termín *поджелудочная железа*. Komisia pre lekársku terminológiu pri SAV sa rozhodla pre preklad z ruštiny z týchto dôvodov: Názov *podžalúdková žľaza* vystihuje charakter a lokalizáciu orgánu. Označenie *žľaza* vystihuje funkciu pankreasu lepšie a presnejšie ako slovo *slinivka*. Pankreas má totiž okrem exkretorickej časti, ktorú by vystihovalo označenie *slinivka*, aj vnútornú sekretoricnú časť — Langerhansove ostrovcy. Slovo *žľaza* vystihuje obe tieto časti. Ostatne, slovo *slinivka* sa nepoužíva ani pri slinných žľazách, ktoré označujeme ako *prúšňá*, *podjazyková* a *podšánková žľaza*, tým menej je vhodné pri pankrease, pretože ščavu pankreasu bežne ani neoznačujeme ako slinu. Z týchto dôvodov sa vyhýbame názvu *slinivka* a poslovenčenie tohto názvu na *slinnica* na tomto stanovisku nie nemeň. Pokiaľ ide o lokalizáciu, zhruba obstojí. Myslím, že iste nik nebude tak slepo dôsledný, aby za podža-

lúdkovú žľazu pokladal obličku alebo nadobličku. Poznamenávam, že v ruskej terminológii toto topografické určenie zrejme tiež vyhovuje. Termín *podžalúdková žľaza* vystihuje exkretoricnú funkciu pankreasu a tu sa tento spôsob označenia podobá označeniu slinných žľaz (*podjazyková*, *podšánková žľaza*), na druhej strane aj funkciu vnútornu sekretoricnú a tu sa toto označenie podobá označeniu niektorých endokrinných žľaz (*štitná žľaza*, *predstojná žľaza*). Na základe týchto úvah navrhujeme aj vo hypotýzu termín *podnozgová žľaza*, aby sme sa aj tu držali funkčných kritérií.

Dojčenská žľaza pre týmum je iste termín nie ideálny. Bolo by veľmi dobro mať lepší termín. Snaha doc. Kutlíka získať si patričné údaje aj priamo „v teréne“ je veľmi správna a treba ju oceniť. Avšak výraz *brzy*, *brzice* je podľa mojej mienky práve tak poslovenčený ten istý nemecký výraz ako i slovo *priz*.

Ďalšie kritické poznámky doc. Kutlíka sa týkajú patologických pojmov, ktoré použil vo svojom preklade dr. V. Findo a ku ktorým sa Komisia pre lekársku terminológiu nevyjadřila. S prekladom slova *městnati* sú veľké ťažkosti. Celkom súhlasím s doc. Kutlíkom, že výraz *nabehnútie (krvi)* je vecne úplne nesprávny a treba ho zavrhnúť. Než by sme však pre stagnáciu (*městnání*) prijali doc. Kutlíkom navrhovaný termín *príhať*, treba uvážiť toto: Prihatý alebo celkom zahatený môže byť tok krvi nielen v žilách, ale i v tepnách. Nemožno teda výraz *príhať* vyhradiť pre stagnáciu, pretože tá nastane len v prvom prípade. V druhom prípade nenastane stagnácia krvi v postihnutom okrsku, ale naopak, krv sa tam nedostáva a tkanivo tam môže až odumrieť. Vzniká infarkt. Je zaujímavé, že v českej lekárskej terminológii sa práve infarkt označuje ako *záhat*. (Tento termín nie je správny ani logický a do slovenčiny ho prevziať neodporúčam, pretože infarkt nie je záhat sama, ale je to ložisko odumretého tkaniva, ktoré vznikne pri zahatí tepny. Pravda, najšľ vhodný slovenský výraz pre infarkt bude veľmi ťažké.) Keďže s prekladom *městnání krvi*, čo je vlastne venózna hyperémia, sú také ťažkosti, navrhujem, aby sme ho zatiaľ neprekládali, ale ponechali *venózna hyperémia* alebo *venózne (žilové) prekrvenie*. V prípade stagnácie moču bude zatiaľ treba opísať, že nastáva spätné hromadenie moču pred prekážkou.

Vo všetkých ostatných slovách, ktoré doc. Kutlík v preklade dr. Findu kritizuje, som toho istého názoru ako doc. Kutlík. V preklade je ešte viac závažných chýb. Vyberiem len najkatejšie: „zvracať“ miesto správneho *vracať*, „vratný“ m. *zvratný*, „slinová žľaza“ m. *slinná žľaza*, „prsníková žľaza“ m. *prsná žľaza*, „kostové tkanivo, kostová dreň“ m. *kostné tkanivo, kostná dreň*, „plesne“ m. *huby*, „edém (preslaktutie) mozgu“ m. *edém (opuch) mozgu*, „lymfatické plochy čreva“ m. *lymfatické plaky čreva*, „hryzák“ m. *rezák*, „dýchacie rúrky“ m. *dýchacie trubice*, „pohlavné zmeny“ m. *poľavné zmeny* (?), „pri dotyku“ m. *na pohmat atď.* *Studený absces* je uvedený ako „studená hlúza“. I keď v češtine sa absces označuje ako *hlíza*, nemožno ho v slovenčine nazývať hlúzou. Hlúza je niečo celkom iného, je to vlastne vec

(predmet), teleso, napr. hľuza zemiaka, kým absces je dutina vyplnená hnisom. Absces nemožno preložiť ani ako vred, ako som na to už upozornil (Slov. odb. názvoslovie 3, 1955, 310). Vhodné slovenské slovo nemáme, mal preto zostať absces. V knihe sa sústavne používa výraz *srdcová chyba*, *vývojová chyba* m. *vada*. Svoje dôvody pre termín *vada*, ktorý sa v lekárskom živote bežne, ba temer výlučne používa (až na časopisy zásluhou korektorov), som uviedol v časopise Slov. odb. názvoslovie 2, 1954, 150. Na výčitku dr. Horeckého (Slov. odb. názvoslovie 4, 1956, 87), že zabúdam, že Pravidlá slovenského pravopisu sú slovník čisto pravopisný a nie slovník významový, by som chcel upozorniť, že v Pravidlách je popri slove *vada* slovo *vadný*, takže je tu zrejme, ktorý význam slova majú Pravidlá na mysli.

Mnohé chyby v preklade vznikli podľa môjho názoru preto, že preklad nerobil odborník. Vrelo sa tu pripájam k názoru V. Dučíkovej (Slov. odb. názvoslovie 3, 1955, 376), že prekladatelia majú prekladať len literatúru toho vedného odboru, ktorého problematika im je známa. A myslím, že medicína je dnes už tak široká, že za vedné odbory tu treba považovať jednotlivé medicínske odbory, v našom prípade patologickú anatómiu a fyziológiu. Keby bol Vaiachovu knihu prekladal odborník, nebol by prevzal chyby, ako „Krukenbergov nádor“ m. *Krukenbergov nádor*; „puchýřovitý s hlienovitý zápal“ by bol správne zmenil na *pluzgierový a hlienový zápal*, pretože nejde o nejakú podobnosť, ale o zápal, pri ktorých sa vytvárajú pluzgieri, resp. tvoria sa veľa hlienu. Ďalej by odborník-patológ asi nebol súhlasil s častostou výskytu Aschoffových uzlíkov v mandliach (!) a bol by to aspoň pod čiarou ako svoju poznámku uviedol. Rozhodne odborník, ktorému sú známe pomery v patologickú anatómiu na Slovensku, by nebol ako sprievodný list k záseleke histologického materiálu vybral starý vzor aj s tlačovou chybou („predmet vyšetrenia a lokalizácie“ m. *predmet vyšetrenia a lokalizácia*) a nebol by doslova preložil odkaz o sprievodnom liste, ktorý sa týka českých zemí, pretože na Slovensku sa to robí trochu ináč. A nakoniec, odborník by nijako nemohol českú *škáru*, t. j. kórium (vrstva kože pod epitelom, po slovensky *zamiša*) preložiť ako „medzera“ a nemohla by sveľo sveta uzrieť táto veselost vzbudzujúca, ale úplne nezmyselná veta: *Povrchový epitel dokonale regeneruje iba vtedy, ak je medzera neporušená (!!!)*.

Myslím, že týmito príkladmi som požiadavku úzkej odbornosti prekladateľa dostatočne podoprel. Pokiaľ ide o medicínske odbory, myslím, že by nemohlo zaškodiť zviať na vedomie existenciu Komisie pre lekársku terminológiu pri SAV.

Boris Ondruš

GEOLOGICKÉ PRÁCE — ZPRÁVY 11

Z obsahu: J. Kantor, Geochronologická štúdia monazitov z náplavov rieky Otavy v juhozápadných Čechách metódami He/UTH, He/a, Pb/UTH a Pb/a. — L. Snopko, Stručná zpráva o stratigrafickom rozčlenení sedimentov staršieho paleozoika v širšom okolí Nižnej Slanej. — L. Snopko, Predbežné výsledky štúdia stratigrafie karbónskych súvrství v povodí rieky Slanej. — L. Snopko, Predbežná zpráva o tektonike a metamorfóze kryštalinika Spišského príkrovu v povodí rieky Slanej. — S. Polák, Žilná fluór-apatit-sideritová paragenéza z Jedľových Kostolien, okres Zlaté Moravce. — J. Gubač, Paragenéza skarnového ložiska pri Kokave n. Rim. — I. Rozložník, Geologické a rudné pomery okolia Dobšinej. — Š. Ogurčák, Anhydrit-sadrovcové ložiská pri Spišskej Novej Vsi. — L. Ivan, Zpráva o prehľadovom geologickom mapovaní medzi Gondovom a Pečenicami, okres Levice. — O. Jendrejáková—J. Seněš—J. Slávik, Biostratigrafické a petrografické zhodnotenie orientátného vrtu In-14 v Podvihorlatskej uhoľnej panve. — E. Szórényi, Echinodermereste aus dem Strážov-Gebirge und aus dem Slowakischen Paradies. — J. Losert—V. Náprstek, Výsledky geologického mapovania medzi Badnem, Tajovom a Banskou Bystricou. — M. Dovolil—J. Jaroš, Geologické poměry území mezi Riečkou, Podlavicemi a Svatým Jakubem. — S. Krajčovič, Dipólová elektrická sondáž rovnomerným prúdom. B. Beránek—U. Adam, Lokální gravimetrické anomálie v československé části vnitropolitické vídeňské pánve a jejích vý-

znam po geologickou stavbu pánve. — J. Kantor, A¹⁴/₁₀ metóda určovania absolútneho veku hornín a jej aplikácia na betliarsky gemeridný granit.

SAV 1957, str. 200, obr., mapová a obrazová príl., brož. Kčs 23,80.

G. Martinček

PRIZMATICKÉ LOMENICE A VALCOVÉ ŠKRUPINY

Práca je dobrou pomôckou pre oboznámenie technickej verejnosti s teóriou a metódami výpočtu prizmatických lomeníc, prípadne valcových škrupín a uvádzané nové výpočtové metódy poskytnú projekčné praxi ďalšie účinné prostriedky pri navrhovaní tenkostenných konštrukcií.

Z obsahu: Predslov. Prizmatické lomenice s neposuvnými hranami — membránová teória. Chybové teórie a metódy výpočtu prizmatických lomeníc. Približné riešenie súmerných lomeníc a valcových škrupín metódou postupného výpočtu. Výpočet železobetónových lomeníc s vylúčením ťahanej časti priečneho rezu. Výpočet dodatočne predpísaných lomeníc a valcových škrupín.

SAV 1958, str. 128, obr. 134, brož. Kčs 15,21.

A. Tondl

KMITANIE ROTOROV S NEROVNAKOU TUHOSŤOU HRIADELA

Autor sa tu zaoberá jednotlivými prípadmi kmitaní rotorov s nerovnakou tuhosťou, pričom vychádza z najjednoduchších prípadov a prechádza postupne k zložitejším. V prvej kapitole skúma pohyb rotoru s jedným